

Trước chuyến Tông du của Đức Thánh Cha - Tìm hiểu Tổng quan về Giáo hội ở Nam Sudan

Thanh quảng sdb

(Tin Vatican - Lisa Zengarini)

Lịch sử Kitô giáo ở Nam Sudan gắn liền với lịch sử của Sudan, quốc gia trẻ tuổi thuộc vùng đất châu Phi.

Nguồn gốc

Công giáo lần đầu tiên được đưa đến lãnh thổ này bởi Giáo hội Byzantium vào thế kỷ thứ sáu. Giáo hội này sau đó được chuyển giao cho Tòa thượng phụ Coptic của Alexandria. Sự kết thúc của Vương quốc Nubia theo Công giáo, vào đầu thế kỷ 14, đã dẫn đến sự biến mất gần như hoàn toàn của Công giáo, chỉ còn lại một số cộng đồng dòng Phanxicô nhỏ bé trong khu vực.

Dòng Phanxicô trở lại vùng đất này vào cuối thế kỷ 19 bởi nhà truyền giáo người Ý, Thánh Daniel Comboni (1831-1881), người sáng lập Dòng Thừa sai Trái tim Chúa Giêsu và Dòng Các bà mẹ Nigrizia, còn được gọi là Các Nữ tu Truyền giáo Comboni, những người đã tái thiết lại Giáo hội ở Sudan, và đặc biệt là ở Nam Sudan, nơi Giáo hội đang hoạt động cho đến ngày nay.

Hoạt động truyền giáo tích cực của họ đã cho phép Công giáo mở rộng với tốc độ ngày càng tăng từ năm 1901 đến năm 1964, củng cố bản sắc dân tộc của người dân Nam Sudan, khác biệt với dân tộc Ả Rập và Hồi giáo ở miền Bắc.

Sự phản kháng quyết liệt của họ đối với các chính sách Hồi giáo hóa và Ả Rập hóa do Khartoum thực hiện sau khi Sudan độc lập khỏi Anh - Ai Cập, đã thúc đẩy phong trào ly khai dẫn đến hai cuộc nội chiến tàn phá đất nước này từ năm 1955-1972 và 1983-2005, và cuối cùng là sự độc lập của Nam Sudan vào năm 2011, sau một cuộc trưng cầu dân ý.

Một quốc gia đa số Kitô giáo

Tính đến hôm nay, hơn một nửa dân số Nam Sudan được cho là theo đạo Thiên chúa, với ưu thế là người Công giáo, chiếm khoảng 52% dân số, tiếp theo là người Anh giáo, Trưởng lão và các giáo phái Tin lành khác, trong khi Chính thống giáo Ethiopia (Coptic, Ethiopian) và Chính thống giáo Hy Lạp) chiếm chưa đến 1%. Ngoài ra còn có một số lượng đáng kể những người theo các tôn giáo truyền thống của châu Phi.

Tự do tôn giáo

Kể từ khi Nam Sudan giành được độc lập, Giáo hội địa phương được hưởng quyền tự do tôn giáo đầy đủ và đã có thể tự tổ chức lại và thực hiện công việc mục vụ của mình mà không bị hạn chế. Hiến pháp Nam Sudan công nhận rõ ràng quyền tự do thờ phượng và bình đẳng tôn giáo, và Nam Sudan có quan hệ ngoại giao với Tòa thánh.

Hơn nữa, trong một số trường hợp, các nhà lãnh đạo chính trị địa phương đã bày tỏ sự đánh giá cao đối với sự hỗ trợ của các Giáo hội Kitô giáo trong công cuộc xây dựng hòa bình và xây dựng quốc gia, sự phát triển con người, xã hội và dân sự của xã hội Nam Sudan. Tuy nhiên, trong những năm qua, thỉnh thoảng cũng có những xích mích và nỗ lực của chính quyền nhằm ngăn chặn sự chỉ trích từ Giáo hội. Điều này xảy ra vào năm 2014 khi Quân đội Giải phóng Nhân dân Sudan (SPLA) cầm quyền ra lệnh đóng cửa tạm thời một số đài Công giáo bị cáo buộc can thiệp vào các vấn đề chính trị của đất nước để bình luận về cuộc nội chiến mới nổ ra vào năm 2013.

Cam kết của Giáo hội vì hòa bình và phát triển ở Nam Sudan

Hòa bình luôn là trọng tâm của Giáo hội ở Nam Sudan, kể từ thời điểm quốc gia châu Phi này giành được độc lập. Giáo hội Công giáo và Hội đồng các Giáo hội Nam Sudan (SSCC), mà Giáo hội là thành viên, vẫn hợp tác với nhau qua đối thoại, hàn gắn và hòa giải những xung đột chính trị và xung đột sắc tộc đang diễn ra.

Kháng cáo và hòa giải

Trong mười năm qua, các giám mục, các nhà truyền giáo và các nhà lãnh đạo Kitô giáo khác đã đưa ra vô số lời kêu gọi tìm kiếm một giải pháp hòa bình cho cuộc xung đột vũ trang, vốn bắt đầu như một cuộc đấu đá giữa hai đối thủ trong SPLA, Tổng thống Salva Kiir (một người dân tộc Dinka) và Phó Tổng thống bị cách chức của ông Tổng thống Riek Machar (một người dân tộc Nuer), nhưng sớm mang tính cách dân tộc, vạch trần các thể chế yếu kém của Nam Sudan và sự chia rẽ lịch sử sâu sắc giữa các cộng đồng Nam Sudan.

Những lời kêu gọi đó bao gồm thông điệp được đưa ra vào tháng 7 năm 2017 bởi Chủ tịch Hội đồng Giám mục (SCBC), Giám mục Edward Hiiboro Kussala của Tombura-Yambio, nhân dịp kỷ niệm sáu năm độc lập. Thông điệp kêu gọi chấm dứt hoàn toàn cuộc chiến, đã được nối lại vào tháng 7 năm 2016 sau khi ký kết, vào tháng 8 năm 2015, Thỏa thuận về giải quyết xung đột ở Cộng hòa Nam Sudan (ARCSS), và kêu gọi các bên ủng hộ cuộc đối thoại quốc gia mới do Tổng thống Kiir đề xuất, và tất cả người dân Nam Sudan không ngừng cầu nguyện cho hòa bình.

Cam kết hòa giải của Giáo hội trước hết được thực hiện thông qua trung gian trực tiếp. Các Giáo hội địa phương đã tham gia vào việc tạo điều kiện cho các cuộc đàm phán kể từ năm 2013, khi Kiir, triệu tập Giám mục Công giáo của các Giáo phận Torit, Paride Taban và Tổng Giám mục Anh giáo Daniel Deng Bul để lãnh đạo Ủy ban mới được thành lập cho quá trình hòa giải dân tộc.

Hỗ trợ Nam Sudan từ các Giáo hội trên toàn thế giới

Các nỗ lực hòa giải của các Giáo hội Nam Sudan đã được Giáo hội trên toàn thế giới và Tòa thánh hỗ trợ tích cực, bằng chứng là Tổ chức “Sáng kiến Rome” do Cộng đồng Sant'Egidio của Ý đưa ra vào năm 2020 đã thu hút các phe đối lập vào bàn

đàm phán "Thỏa thuận hòa bình hồi sinh năm 2018" (R-ARCSS). Thỏa thuận, được ký bởi Kiir và Machar tại Addis Abeba, Ethiopia, đã tìm cách khôi phục ARCSS vào tháng 8 năm 2015. Các cuộc đàm phán vẫn đang tiếp diễn do giao tranh giữa các sắc tộc trong các lĩnh vực khác nhau gây ra.

Giáo hội cũng đã thúc đẩy hòa giải thông qua các dự án ở cấp cơ sở nhằm đào tạo người dân Nam Sudan về các vấn đề hòa bình và hàn gắn.

Các Giáo hội Nam Sudan cũng đi đầu trong việc cung cấp hỗ trợ nhân đạo cho khoảng hai triệu người di tản trong nước đã chạy trốn khỏi bạo lực.

Hơn nữa, Giáo hội địa phương, được hỗ trợ bởi một số cơ quan và tổ chức từ thiện Công giáo nước ngoài, đang tích cực tham gia vào việc thúc đẩy phát triển con người, vốn là yếu tố chính cho hòa bình. Nghèo đói lan rộng, gia tăng do biến đổi khí hậu, thiếu giáo dục và cơ hội việc làm cho những người trẻ tuổi, và tai họa của binh lính trẻ em, góp phần cản trở nền hòa bình lâu dài trong nước.

Trong số nhiều cơ quan của Giáo hội đang hoạt động ở Nam Sudan có Dịch vụ Cứu trợ Công giáo Hoa Kỳ (CRS), Caritas của Ý, Nhóm Bác sĩ CUAMM và một số dòng tu.

Năm 2008, theo yêu cầu của Hội đồng Giám mục Sudan, Hiệp hội Bề trên Tổng quyền Quốc tế (UISG) và Hiệp hội Bề trên Tổng quyền (USG), đã phát động "Dự án Đoàn kết Nam Sudan", từ năm 2008 đến 2018, đã thành công trong việc đào tạo 475 giáo viên tiểu học, 190 y tá và nữ hộ sinh, hơn 1.000 nông dân và hơn 1.500 nhân viên mục vụ với sự hỗ trợ của 260 giáo xứ, các nhà tài trợ tư nhân và các cơ quan quốc tế. Hợp tác chặt chẽ với Giáo hội địa phương, dự án điều hành một trường cao đẳng đào tạo giáo viên, một viện đào tạo y tế, một trang trại với chương trình cộng đồng và các dịch vụ mục vụ.

"I pray that all may be one" (Jn 17)

Sự gần gũi của Đức Thánh Cha Phanxicô với người dân Nam Sudan

Đức Thánh Cha Phanxicô đã nhiều lần bày tỏ mối quan tâm đối với hoàn cảnh khó khăn của người dân Nam Sudan, và trong nhiều năm qua, Ngài đã từng lên tiếng kêu gọi hòa bình cho đất nước này, cũng như một số sáng kiến quan trọng... Trong số đó, Lễ Canh thức Cầu nguyện đặc biệt cho Nam Sudan và Cộng hòa Dân chủ Congo mà ngài đã chủ sự tại Vương cung thánh đường Thánh Phêrô vào ngày 23 tháng 11 năm 2017 và Ngày Cầu nguyện mà ngài kêu gọi vào ngày 23 tháng 2 năm 2018, sau lần hoãn đầu tiên, vì lý do an ninh, về chuyến thăm đại kết tới đất nước này, cùng với Giáo hội Anh giáo là Justin Welby, Tổng Giám mục Canterbury.

Vào mùa hè năm 2017, ngài cũng đưa ra sáng kiến "Chiến dịch Giáo hoàng cho Nam Sudan", ĐTC đóng góp khoảng nửa triệu đô la Mỹ để hỗ trợ các dự án y tế, giáo dục và nông nghiệp trong nước.

Sau đó, vào ngày 11 tháng 4 năm 2019, Đức Giáo hoàng và Đức Tổng Giám mục Welby đã mời các nhà chức trách dân sự và Giáo hội cao nhất của Nam Sudan tham gia một cuộc tĩnh tâm đại kết tại Vatican. Vào cuối buổi tĩnh tâm tại nhà nguyện Santa Marta, ĐTC đã thực hiện một cử chỉ vô cùng ý nghĩa là hôn chân Tổng thống Kiir và đối thủ Machar của ông để van xin hòa bình.

Vào ngày 9 tháng 7 năm 2021, Đức Thánh Cha Phanxicô, Đức Tổng Giám mục Welby cùng với Scotland Jim Wallace, Người điều hành Đại hội đồng Giáo hội đã viết một thông điệp chung cho các nhà lãnh đạo Nam Sudan bày tỏ sự hài lòng về những tiến bộ đạt được trong tiến trình hòa bình, đồng thời tái khẳng định sự cần thiết phải “nỗ lực hơn nữa” để người dân Nam Sudan có thể “hưởng trọn thành quả độc lập”. Thông điệp cũng khẳng định ý định thăm Nam Sudan ngay khi điều kiện cho phép ĐTC.

Cuối cùng, Đức Thánh Cha Phanxicô đã tái khẳng định tình cảm của ngài đối với các dân tộc Cộng hòa Dân chủ Congo và Nam Sudan trong một thông điệp video được công bố vào ngày 2 tháng 7 năm 2022, sau khi chuyến tông du của ngài đến hai quốc gia bị hoãn lại, trong đó ngài kêu gọi họ đừng để mình “bị mất hy vọng”.